

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ

В умовах фінансової нестабільності національної економіки та поглиблення розвитку світових криз, доходи державного бюджету відіграють ключову роль у фінансуванні реального сектору економіки, а відтак у забезпеченні виходу із довготривалої економічної стагнації. Уже давно основним джерелом наповнення бюджетів усіх рівнів є податкові надходження. Звідси виникнення податкового боргу призводить до несвоєчасного наповнення дохідної частини бюджетів, а тому існує загроза невиконання державою своїх зобов'язань. Відтак існування заборгованості із сплати податків та обов'язкових платежів стало постійним атрибутом державних фінансів в Україні. З огляду на зазначене стає зрозуміло, що окрім фіскальної складової в процесі адміністрування податкового боргу неабияку роль відведено можливості реального впливу держави на поведінку самих платників податків. Тому, на нашу думку одним із основних завдань державних податкових органів має стати не лише зменшення, а й оптимізація податкової заборгованості. Звідси на перше місце виходить ефективність заходів, що у цьому напрямку все ще залишається досить низькою. Головною причиною такого стану речей є безсистемність, фрагментарність, неузгодженість засобів впливу на фіскальну поведінку платника, невідпрацьованість механізмів податкової застави, адміністративного арешту та продажу активів. Недосконала практика подолання існуючих проблем багато в чому обумовлена відсутністю відповідного теоретико-методологічного обґрунтування економічної природи, сутності податкового боргу та концептуальних засад управління ним в Україні. У реаліях сьогодення осмислити проблему податкового боргу, знайти шляхи її розв'язання можливо лише за допомогою методологічних підходів і наукового інструментарію економічної теорії та фінансової науки [1, 3].

Спробуємо окреслити ряд проблем, що виникають в процесі адміністрування податкового боргу. Так до них можна віднести:

- недосконалість процесу обліку податкового боргу, що передбачає можливість існування прихованого боргу, а тому, не дозволяє оцінити реальну картину справ;

- відсутність належного контролю та моніторингу ризикових категорій платників податків в яких існує загроза виникнення податкового боргу в близькому майбутньому;

- обмеження прав фіскальних органів, що не дає можливості своєчасно реагувати на виявлення податкової заборгованості, а також застосувати певні превентивні заходи для недопущення росту самого боргу в наступному податковому періоді;

- наявність значних організаційно-правових недоліків під час продажу майна боржника, що перебуває в податковій заставі. На нашу думку доцільно було б застосовувати продаж активів зразу ж після закінчення терміну дії податкової вимоги або графіку погашення податкового боргу, розробленого боржником;

- складна процедура адміністрування податкового боргу державних та комунальних підприємств, адже доволі часто такі підприємства не підлягають приватизації, а належні кошти для покриття ними своїх зобов'язань не виділяються. В Податковому кодексі зазначено, що кошти на погашення боргу такого боржника мають бути виділені з місцевого бюджету рішенням відповідної ради в управлінні якої перебуває таке комунальне підприємство. Проте, у випадку відсутності належних коштів або ж небажання їх виділяти не передбачено жодної відповідальності за непогашення такого боргу [2];

- списання значних сум податкового боргу без належних на це правових підстав;

- не налагоджена співпраця між працівниками податкових інспекцій та податковою міліцією, щодо розшуку великих боржників;

- значне навантаження на податкового керуючого. В органах державної податкової служби загальноприйнятою є практика коли призначається один податковий керуючий на декілька десятків, а той сотень підприємств боржників;

- не правильно визначено пріоритети в роботі податкової служби. Доволі часто доводиться чути популістські гасла про скорочення загальної кількості боржників проте, загальна сума боргу зростає. Тому необхідно насамперед відпрацьовувати великих боржників та направляти усі зусилля на погашення податкового боргу саме таких підприємств;

Існування зазначених недоліків в процесі адміністрування податкового боргу призводить до невиконання дохідної частини бюджетів усіх рівнів та зростання бюджетного дефіциту. Відтак потрібно зосередити значну увагу для вирішення усіх згаданих проблем.

Література

1. *Тимченко О.М. Податковий борг в Україні: мінімізація ризиків та ефективність менеджменту. Автореферат. – К. – Видавництво: ДВНЗ «Київський нац. економічний ун-т ім. В. Гетьмана». –2010. – 32 с.*
2. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-17 із змінами та доповненням від 06.07.2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>*

Олександр УСТЕНКО

Тернопільський національний економічний університет

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Політика як узагальнююче поняття охоплює всі напрямки діяльності держави, включаючи фінансові питання. Вплив фінансів на економічний і соціальний розвиток суспільства не можна зрозуміти без вивчення фінансової політики.

Дуже важливим є забезпечення дієвості фінансових інструментів, адже результативність фінансової політики залежить як від її обґрунтованості, так і від того, як реалізуються механізми її здійснення. У зв'язку з цим, вкрай важливим є контроль за ходом реалізації виробленої фінансової політики. Фінансові відносини і фінансова діяльність настільки складні та багатофакторні, що будь-які зміни в економічному середовищі можуть або змінити дію фінансових інструментів, або спрямувати її в інший бік. Це, у свою чергу, може призвести до зовсім інших результатів, порівняно з тими, які очікувалися від певної фінансової політики [2].

Фінансова політика повинна стимулювати економічне зростання та сприяти захисту національних інтересів. Вона повинна носити імперативний, обов'язковий характер. Це обумовлено змістом фінансів як економічної категорії, їх місцем у системі суспільно-економічних відносин. Законодавчі та нормативні акти з питань реалізації фінансової політики мають виконуватись своєчасно, якісно і в повному обсязі. В іншому випадку досягти фінансової стабілізації та поступового економічного розвитку просто неможливо [1]. Державна політика України в сучасних умовах є сукупністю економічної, соціальної, національної, політичної і військової складової. Ці напрямки діяльності держави нерозривно пов'язані з фінансовою політикою, яка складається з бюджетної, податкової, грошової, кредитної, цінової та митної політики (рис. 1).

Рис. 1. Складові елементи фінансової політики

Основними пріоритетами фінансової політики України слід вважати посилення контролю за раціональним і ефективним витраченням коштів бюджетів усіх рівнів з метою скорочення бюджетного дефіциту та призупинення інфляційних процесів у державі, посилення контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємницьких структур усіх форм власності і, перш за